

Nr 11 (263)
Listopad 2017

POLSCIE WIERNI

MIESIĘCZNIK ZWIĄZKU KOMBATANTÓW RP I BYŁYCH WIĘZNIÓW POLITYCZNYCH

*Płoną świeczek szeregi,
płoną świeczek tysiące...*

POSIEDZENIE PREZYDIUM ZG

W końcu września odbyło się w Warszawie posiedzenie Prezydium ZG dotyczące problemów organizacyjnych i finansowych Związku. W obradach, które prowadził prezes ZG, płk dr hab. Ryszard Sobierajski, uczestniczyli także – przewodniczący Głównej Komisji Rewizyjnej Józef Karbownik, Głównego Sądu Koleżeńskiego Janusz Maksymowicz, a także Stałych Komisji Problemowych ZG – socjalnej i ochrony zdrowia Zofia Wolanin, historycznej – kmdr Henryk Kalinowski, organizacyjnej Włodzimierz Szymankiewicz, ekonomiczno-finansowej Janina Marciniak.

Chwilą milczenia uczczono pamięć zmarłego w lipcu br. kmdr. prof. Józefa Czerwińskiego, żołnierza 27 Wołyńskiej Dywizji AK oraz 1 Dywizji Piechoty WP, przewodniczącego Rady Krajowej Środowiska Synów Pułku.

Obrady poprzedziła – z udziałem Szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych min. Jana Józefa Kasprzyka – uroczystość uhonorowania pracowników Urzędu, którzy z zaangażowaniem działają na rzecz ruchu kombatanckiego, w tym Związku Kombatantów RP i BWP. Witając serdecznie gości, prezes Ryszard Sobierajski złożył Ministrowi gratulacje z okazji powołania przez premier Beatę Szydło na funkcję Szefa Urzędu.

Sylwetki i osiągnięcia wyróżnionych przedstawił wiceprezes ZG, kmdr Henryk Leopold Kalinowski, podkreślając w uzasadnieniu celowość okazania tym osobom uznania oraz uwzględnienie opinii władz terenowych Związku o należywym wspieraniu przez Urząd działalności środowisk kombatanckich.

Odnakę „Za Zasługi dla Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych” z rąk prezesa Ryszarda Sobierajskiego, w asyście kmdr. Henryka L. Kalinowskiego, otrzy-

mali: Monika Kalinowska – dyrektor Departamentu Współpracy z Organizacjami Społecznymi i Ewidencji, płk Zbigniew Krzywosz – wicedyrektor Departamentu Uroczystości oraz płk Artur Fronczak, płk Mariusz Tomalski i Jan Sroka – radca Szefa Urzędu.

Za wyróżnienia, w imieniu odznaczonych, podziękował dyrektor płk Zbigniew Krzywosz.

Medal „Pro Patria” przyznany przez Szefa UdsKIOR otrzymał z rąk radcy Jana Sroki prezes Koła ZKRPIBWP Warszawa Mokotów, mec. Wiesław Ułanowicz.

Zwracając się z gratulacjami do wyróżnionych oraz członków Prezydium ZG ZKRPIBWP, min. Jan Józef Kasprzyk powiedział m.in.: *Spotkaliśmy się na tej ważnej dla Urzędu uroczystości w dniu szczególnym – 78. rocznicy powstania Polskiego Państwa Podziemnego oraz powołania Służby Zwycięstwu Polski, przekształconej w Związek Walki Zbrojnej, a następnie w Armię Krajową. Wasz Związek – zrzeszający weteranów walk o niepodległość RP, jest dziedzicem tradycji walk wyzwolńczych i z uznaniem i szacunkiem przyjmujemy wkład stowarzyszenia w przekazywanie tej wiedzy i tradycji młodemu pokoleniu. Mamy wobec Was dług, który staramy się naszą działalnością spłacać.*

Dokończenie na str. 4 ➔

→ Dokończenie ze str. 3

Szef Urzędu ustosunkował się także do wypowiedzi prezesa Śląskiego Zarządu Wojewódzkiego Związku Włodzimierza Czechowskiego, który m.in. podniósł sprawę opieki medycznej nad kombatantami, w tym tzw. „telepomocy” oraz „karty pomocowej”, uznając je za interesujące i godne uwagi.

Zofia Wolanin, w imieniu komisji socjalno-bytowej ZKRPIBWP podziękowała ministrowi Kasprzykowi za pomoc w organizacji turnusu rehabilitacyjnego dla kombatantów w Jarosławcu.

Część roboczą obrad Prezydium ZG rozpoczęła informacja sekretarza generalnego ZG płk. Waldemara Wojtana o realizacji ważniejszych zadań w okresie od VI Plenarnego Posiedzenia ZG (10 maja 2017 r.). Zaliczył do nich m.in.:

- Spotkanie z prezydentem Światowej Federacji Weteranów, (której Związek jest członkiem), Dan-Víggó Beergtunem. W rozmowach uczestniczyli minister Jan J. Kasprzyk i wiceprezydent WWF, przewodniczący Stałego Komitetu ds. Europy, gen. bryg. Stanisław Woźniak.

- W maju z okazji Światowego Dnia Peacekeepera płk W. Wojtan uczestniczył w konferencji naukowej w Uniwersytecie Warszawskim poświęconej różnym aspektom uczestnictwa Polski w misjach pokojowych ONZ.

- W czerwcu prezes ZG Ryszard Sobierajski brał udział w zlocie Synów Pułku w Białymstoku, oraz z sekretarzem generalnym w posiedzeniu Wojewódzkiego Zarządu Związku w Lublinie, podczas którego odznaczono medalem za „Zasługi dla ZKRPIBWP” prezydenta Lublina.

- Na przełomie lipca i sierpnia z okazji 73. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego członkowie Prezydium Zarządu Głównego brali udział w obchodach na terenie Warszawy. Z kolei wiceprezes Kalinowski uczestniczył w uroczystości wręczenia Kołobrzeskich Krzyży Kombatanckich weteranom walk o Kołobrzeg, zorganizowanych przez władze Kołobrzegu oraz Zarząd Wojewódzki Związku w Szczecinie. Podobne uroczystości odbyły się we wrześniu we Wrocławiu i Zielonej Górze.

- W sierpniu członkowie Prezydium Zarządu Głównego Związku uczestniczyli w uroczystościach związanych z obchodami Święta Wojska

Polskiego oraz rocznicy Bitwy Warszawskiej; gościli nowo wybrany Zarząd Główny Związku Żołnierzy Wojska Polskiego – w czasie spotkania zadeklarowano wolę współpracy oraz przedyskutowano kwestie znajdujące się w sferze wspólnych zainteresowań.

- We wrześniu delegacja Związku z prezesem R. Sobierajskim złożyła biało-czerwone kwiaty przed Grobem Nieznanego Żołnierza w Warszawie z okazji rocznicy napaści hitlerowskich Niemiec na Polskę i rozpoczęcia II wojny światowej oraz Dnia Weterana.

- Także we wrześniu prezes Sobierajski i sekretarz generalny W. Wojtan uczestniczyli w Krakowie w inauguracji obchodów setnej rocznicy powstania Związku Inwalidów Wojennych RP. W uroczystościach, które zgromadziły 400 gości z całej Polski, uczestniczył minister J. J. Kasprzyk oraz prezydent Krakowa Jacek Majchrowski.

Płk Wojtan odniósł się także do przebiegu zebrań sprawozdawczo-wyborczych w Kołach (do końca września przeprowadzono je w 30% Kół). Główną trudnością jest malejąca ilość Kół, stan zdrowia kombatantów, brak chętnych do obejmowania stanowisk funkcyjnych. Podał godne naśladowania przykłady wykorzystania członków nadzwyczajnych do udziału w Zarządach, a także obejmowania funkcji prezesów. Wnioski z dotychczasowych zebrań zostaną rozpatrzone i wykorzystane – mając także na uwadze przyszłoroczną akcję konferencji Zarządów Wojewódzkich i Okręgowych.

W bloku spraw finansowych o sytuacji prawno-finansowej Związku poinformował zebranych radca prawny mecenas Dawid Bineman-Zdanowicz.

Z kolei główna księgowa ZG, Zdzisława Łuczkiwicz oceniła terminowość, system zbierania i przekazywania składek członkowskich w części Zarządów, wymagający pilnego usprawnienia. Celowym jest zorganizowanie szkolenia osób odpowiedzialnych za działalność finansową Zarządów Wojewódzkich i Okręgowych.

Do sytuacji finansowej Związku odniósł się także przewodnicząca Komisji Ekonomicznej ZG, Janina Marciniak, podkreślając m.in. ważną rolę Komisji Radwizyjnych wszystkich szczebli w nadzorze nad działalnością finansową. Poparła wniosek o pilne szkolenia osób odpowiedzialnych za sytuację finansową Kół i Zarządów.

Skarbnik ZG Krzysztof Adamczyk poruszył m.in. sprawę usprawnienia przepływu in-

formacji między Zarządem Głównym, Zarządami i Kołami i podjęcia tego tematu przez „Polsce Wierni”.

W dyskusji, obejmującej całość problematyki obrad, głos zabrali – Krzysztof Adamczyk (skarbnik ZG), Józef Koleśnicki (Warszawa), Włodzimierz Czechowski (Katowice), Edward Koziół (Kraków), Henryk Kalinowski, Zofia Wolanin, Janina Marciniak, Janusz Maksymowicz (Warszawa). Odnosząc się do sytuacji finansowej Związku mówiono o potrzebie opracowania uproszczonej instrukcji finansowej oraz przeszkolenia osób odpowiedzialnych za tę działalność. Warto – mówiono – wyjaśniać, zwłaszcza w Kołach, przeznaczenie składek i potrzebę ich zbierania.

Otwarcie przedstawiano problemy i przebieg zebrań w Kołach – trudności z chętnymi do pracy społecznej, słabej kondycji Kół, nie mających należytych kontaktów z Zarządami (znaczne odległości) oraz brak wiedzy o sytuacji i działaniach Związku.

W części szkół niechętnie podejmują współpracę z Kołami i kombatantami naszego Związku. Wyrażano obawy, czy przeniesienie opieki nad organizacjami kombatanckimi z marszałków Sejmików na wojewodów nie wpłynie na jakość współpracy.

Podsumowując obrady Prezydium prezes R. Sobierajski odniósł się do wystąpień programowych oraz dyskusji. Poparł celowość pilnego uporządkowania spraw finansowych w Kołach i Zarządach, w tym ujednolicenia sposobu gromadzenia środków finansowych oraz szkolenia osób prowadzących działalność finansową.

Rozważyć należy – powiedział – celowość funkcjonowania części Zarządów Okręgowych a także usprawnienie kierowania podległymi Kołami, o czym sygnalizowano w czasie obecnej dyskusji i zebrań sprawozdawczo-wyborczych.

Należy położyć nacisk na zwiększenie prenumeraty miesięcznika „Polsce Wierni”, który jest ważnym nośnikiem informacji o decyzjach dotyczących kombatantów oraz pracy Zarządu Głównego, a niestety nie dociera do części Kół.

Odnosząc się do problemu malejących szeregów Związku – zwłaszcza członków zwyczajnych, należy przyjmować i angażować do pracy w Kołach i Zarządach członków nadzwyczajnych, pozyskiwać młodych wolontariuszy, opierać się także na członkach współpracujących blisko ze Związkiem organizacji — np. Stowarzyszeniem Kombatantów Misji Pokojowych ONZ.

Członkowie Prezydium ZG zaakceptowali przedstawioną przez sekretarza generalnego informację o działalności Zarządu Głównego od maja 2017 r. oraz uchwałę w sprawie wysokości składek członków nadzwyczajnych, które są tożsame ze składkami członków zwyczajnych.

MICHAŁ IZDEBSKI

Fot. Krzysztof Orzechowski

W STULECIE NIEPODLEGŁOŚCI

25 maja 2017 Sejm Rzeczypospolitej Polskiej podjął uchwałę w sprawie ustanowienia roku 2018 Rokiem Jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości.

W uchwale czytamy – 11 listopada 1918 roku spełnił się sen pokoleń Polaków – Państwo Polskie narodziło się na nowo. Po rozbiorach i 123 latach niewoli, rusyfikacji i germanizacji, po wielkich powstaniach wolna Polska powróciła na mapę świata. Z tej dziejowej próby nasz Naród wyszedł zwycięsko dzięki tym, którzy pozostali nieugięci. Symboliczna data 11 Listopada zakorzeniła się mocno w narodowej tradycji (...)

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej składa hołd pokoleniom, dzięki którym Polska odzyskała niepodległość. Składa hołd pamięci obrońców Konstytucji 3 Maja, żołnierzy Insurekcji Kościuszkowskiej i kolejnych powstań narodowych. Składa hołd pa-

mięci legionistów polskich i wszystkich walczących w I wojnie światowej oraz w latach 1918-1921: obrońców Lwowa, żołnierzy Powstania Wielkopolskiego i Powstań Śląskich oraz bohaterów wojny polsko-bolszewickiej, którzy obronili młodą niepodległość.

Wdzięczność należy się także tym, którzy po odzyskaniu niepodległości podjęli trud budowy silnego i nowoczesnego państwa – II Rzeczypospolitej.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogłasza rok 2018 Rokiem Jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości. Wyraża także nadzieję, że wzorem Ojców Niepodległości – Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Paderewskiego, Wincentego Witosa, Wojciecha Korfańskiego i Ignacego Daszyńskiego – Polacy porzucą spory, by wspólnie świętować ten radosny jubileusz w jedności i pojednaniu.

Włączając się w ogólnopolskie obchody odzyskania przez Polskę niepodległości, redakcja miesięcznika „Polsce Wierni” rozpoczyna publikację materiałów o wydarzeniach i ludziach związanych z tą historyczną rocznicą.

W tym numerze przedstawiamy sylwetkę generała **Kazimierza Sosnkowskiego** – jednego z najbliższych współpracowników Józefa Piłsudskiego – w latach walki o niepodległość.

RÓWNOCZEŚNIE ZWRACAMY SIĘ DO CZYTELNIKÓW Z PROŚBĄ O NADSYŁANIE DO KOŃCA BR. WŁASNEJ LISTY DZIESIĘCIU NAJWAŻNIEJSZYCH, NAJBARDZIEJ ZASŁUŻONYCH POLAKÓW, KTÓRZY PRZYCZYNIŁI SIĘ DO ODZYSKANIA PRZEZ POLSKĘ NIEPODLEGŁOŚCI. NA PODSTAWIE PAŃSTWA PROPOZYCJI STWORZYMY „DZIESIĄTKĘ NIEPODLEGŁOŚCI” MIESIĘCZNIKA „POLSCIE WIERNI”. SYLWETKI Z TEJ LISTY ZAMIEŚCIMY W NASZYM PIŚMIE.

Kazimierz SOSNKOWSKI – był postacią nietuzinkową. Był żołnierzem, ale równie dobrze znał się na ekonomii, polityce, matematyce. Władał wieloma językami, w tym greką i łaciną, miał talenty – malarski i muzyczny. Charyzmatyczny, obdarzony znakomitą pamięcią, posiadał umiejętność współpracy z ludźmi, cieszył się ich szacunkiem. W wielu kwestiach miał własne zadanie i potrafił go bronić, co dało o sobie znać zwłaszcza w Londynie w końcowej fazie II wojny światowej i po jej zakończeniu.

Urodził się 19 listopada 1885 r. w Warszawie, w rodzinie o dużych tradycjach patriotycznych, wywodzących się z udziału w walkach w czasie powstań narodowych. Już w czasie nauki gimnazjalnej brał udział w tajnych kółkach samokształceniowych, a po strajku w 1905 r. (w czasie którego przerwał studia na Politechnice Warszawskiej) włączył się czynnie do ruchu niepodległościowego, któremu wówczas przewodził Józef Piłsudski. Wstąpił także do szeregów Polskiej Partii Socjalistycznej. Widząc konieczność walki zbrojnej o odzyskanie niepodległości Polski, rozpoczął działalność w szeregach Organizacji Bojowej PPS. Jego zdolności i zaangażowanie dla sprawy

spowodowały szybki awans. Wkrótce został komendantem okręgu warszawskiego Organizacji Bojowej PPS, której stan liczebny doprowadził do kilkuset bojowców.

Sosnkowski był jednak stale tropiony przez policję carską i po zdekonspirowaniu musiał

przenieść się na inny teren. Był więc komendantem Organizacji Bojowej PPS najpierw w Radomiu, a następnie w Zagłębiu Dąbrowskim. Wkrótce wyjechał do Lwowa, gdzie ukończył na tamtejszej politechnice przerwane w Warszawie studia. We Lwowie organizował w tym czasie tajne kółka studenckie i kierował szkołą bojową. Z inspiracji Józefa Piłsudskiego studiował także literaturę wojskową, w wyniku czego zrodził się je-

go zamysł stworzenia konkretnej, konspiracyjnej organizacji wojskowej, która mogłaby stać się załącznikiem przyszłego Wojska Polskiego.

W lecie 1908 r. rozpoczął Kazimierz Sosnkowski organizację Związku Walki Czynnej (ZWC), przyciągając doń młodzież o różnych przekonaniach politycznych. Józef Piłsudski po akcji pod Bezdanami przybył do Lwowa i akceptował poczynania Sosnkowskiego, stając na czele tej organizacji jako główny komendant. Sosnkowski został jego zastępcą i jednocześnie szefem sztabu. Właściwie od tej pory Sosnkowski związał swe losy z Józefem Piłsudskim, aż do końca życia późniejszego Marszałka.

Józef Piłsudski przy pomocy Sosnkowskiego zorganizował Związek Strzelecki, który wkrótce stał się najbardziej powszechną jawną polską organizacją na terenie wielu krajów europejskich, wszędzie tam, gdzie znajdowały się skupiska Polaków, a przede wszystkim na terenie Austrii, Francji, Belgii i Szwajcarii. Organizacja rozrosła się bardzo szybko, powstały kompanie, a nawet bataliony. Sosnkowski organizował szkoły oficerskie i podoficerskie, a także przeprowadzał liczne ćwiczenia bojowe.

Dokończenie na str. 6 ▶

► Dokonanie ze str. 5

Gdy nadszedł czas 6 sierpnia 1914 r., oddziały strzeleckie, poprzedzane Pierwszą Kompanią Kadrową, wyruszyły do walki pod wodzą Piłsudskiego, a przy jego boku także i Sosnkowskiego. W związku z wezwaniem Piłsudskiego do Krakowa właśnie Sosnkowskiemu przypadło w udziale dowodzenie batalionem strzelców w czasie pierwszej walki w Kielcach z dywizją carskiej kawalerii. Sosnkowski wykazał wówczas swoją wartość jako bojowy dowódca. Potem już w I Brygadzie Legionów Polskich jeszcze dobitniej potwierdził to, kiedy w czasie nieobecności komendanta niejednokrotnie dowodził brygadą w czasie działań bojowych. Najbardziej jej znacząca była w okresie Bożego Narodzenia 1914 r. bitwa pod Łowczówkiem, która przysporzyła chwale brygadzie i dowodzącemu nią wtedy Sosnkowskiemu.

Po tej zwycięskiej bitwie w rozkazie do legionistów J. Piłsudski tak m.in. pisał: *Przed wszystkim na odznaczenie zasługuje szef sztabu podpułkownik Sosnkowski, pod którego dowództwem stoczyliście bój i który jeszcze raz wykazał w nim swoje wysokie zdolności wojenne.*

Pod koniec 1916 r. J. Piłsudski wraz z K. Sosnkowskim zostali zwolnieni z Legionów pod naciskiem władz austriackich. Ale już w kwietniu 1917 r. Sosnkowski został zastępcą Piłsudskiego, jako szefa departamentu wojskowego przy Tymczasowej Radzie Stanu. W lipcu tego roku w wyniku tzw. kryzysu przysięgowego Piłsudski i Sosnkowski zostali aresztowani przez Niemców i osadzeni w różnych więzieniach. Dopiero we wrześniu 1918 r. spotkali się jako więźniowie twierdzy w Magdeburgu. Po szesnastu miesiącach pobytu w więzieniach niemieckich Piłsudski wraz z Sosnkowskim przybyli 10 listopada 1918 r. do Warszawy.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości płk K. Sosnkowski włączył się bardzo czynnie do tworzenia armii II Rzeczypospolitej. Najpierw był dowódcą Okręgu Generalnego Warszawa,

a następnie od 3 marca 1919 r. wiceministrem spraw wojskowych. 1 czerwca 1919 r. otrzymał awans do stopnia generała dywizji. 25 maja 1920 r. został dowódcą organizowanej Armii Rezerwowej, ale już 10 sierpnia tego roku powołano go na stanowisko ministra spraw wojskowych, które zajmował do początku 1924 r.

W 1920 r. przystąpił do rozbudowy wojska. Armia polska w tym okresie liczyła prawie 900 tysięcy żołnierzy, a wyposażenie jej powiększyło się o 200 dział, 70 nowych baterii i ponad 1000 ciężkich karabinów maszynowych. Wobec trudności stwarzanych przez Niemców w porcie gdańskim, uniemożliwiających transport wyposażenia dla Wojska Polskiego, gen. Sosnkowski podjął na własną odpowiedzialność inicjatywę rozpoczęcia budowy portu w Gdyni przy pomocy wojska, którą potem kontynuował wicepremier E. Kwiatkowski. Generał przyczynił się także do budowy linii kolejowej na Hel, rozbudowy Centralnego Okręgu Przemysłowego. Był także inicjatorem pomocy dla powstańców śląskich.

Na początku 1924 r. gen. Sosnkowski objął tekę Ministra Wojny w gabinecie Władysława Grabskiego (reformatora polskiej gospodarki), jednak już po trzech miesiącach podał się do dymisji ze względu na brak pomyslnego rozwiązania sprawy Marszałka Piłsudskiego. Pozostał w czynnej służbie wojskowej, mianowano go dowódcą Okręgu Korpusu nr VII w Poznaniu.

10 listopada 1936 r. otrzymał od Prezydenta RP awans na stopień generała broni. Było to zasłużone wyróżnienie, gen. Sosnkowski miał duże zasługi jako organizator i wychowawca kadr oficerskich.

Po kampanii wrześniowej 1939 r. Sosnkowski, 12 października, poprzez Węgry dostał się do Paryża. Włączył się niezwłocznie do działalności wojsko-politycznej. Został wicepremierem w rządzie gen. Sikorskiego i pełnomocnikiem ds. działalności konspiracyjnej w kraju. W tym czasie powstały pierwsze zręby SZP przekształ-

cone w ZWZ, a potem w Armii Krajowej. W Związku Walki Zbrojnej Sosnkowski zajął stanowisko Komendanta Głównego, które przekazał później, już z Londynu, gen. Roweckiemu „Grotowi” przebywającemu w Warszawie.

Po wybuchu wojny niemiecko-radzieckiej i podpisaniu umowy Sikorski-Majski gen. Sosnkowski podał się do dymisji nie zgadzając się z tekstem i postanowieniami tego dokumentu. Od tej pory pozostawał w dyspozycji Naczelnego Wodza, bez żadnego przydziału. Dopiero po tragicznej śmierci gen. Sikorskiego Prezydent RP Władysław Raczkiewicz powołał Sosnkowskiego na stanowisko Naczelnego Wodza.

Jako Naczelnny Wódz starał się przebywać wśród wojska, brał udział w różnych uroczystościach i spotkaniach z żołnierzami. W swoich przemówieniach zawsze podkreślał waleczność i poświęcenie żołnierza polskiego.

Na początku 1944 r. nie układały się dobrze stosunki pomiędzy Naczelnym Wodzem a premierem Stanisławem Mikołajczykiem. Zbliżał się czas Powstania Warszawskiego. Gen.

Sosnkowski nie był zwolennikiem podjęcia walki o stolicę, przewidyując jej osamotnienie. Odmienne zdanie miał Mikołajczyk, który jako premier był konstytucyjnie odpowiedzialny za sprawy prowadzenia wojny przez Polskę. Premier po uzyskaniu aprobaty rządu upoważnił Delegata Rządu na Kraj do zarządzania powstaniem zbrojnym. W obliczu ciężkich i krwawych walk powstańczej Warszawy Naczelnny Wódz czynił wszechstronne starania, by wymusić na aliantach przesłanie sprzętu i wystanie Polskiej Samodzielnej Brygady Spadochronowej na pomoc walczącej stolicy.

Doszło do konfliktów pomiędzy Naczelnym Wodzem a czynnikami brytyjskimi. Wówczas gen. Sosnkowski wydał głośny dziś rozkaz nr 19, w którym m.in. zarządził Anglikom niedotrzymywanie zobowiązań sojuszniczych. Rozkaz ten spowodował naciski władz angielskich na władze polskie w celu zdymisjonowania gen. Sosnkowskiego ze stanowiska Naczelnego Wodza. Prezydent RP na skutek nacisków z zewnątrz i presji premiera Mikołajczyka zwolnił 30 września 1944 r. gen. Sosnkowskiego ze stanowiska Naczelnego Wodza. Jako osoba cywilna został skierowany do Kanady bez prawa opuszczania

tego kraju. Po wojnie sytuacja uległa zmianie i generał mógł odwiedzać środowiska kombatanckie w Ameryce i w Europie.

Gen. Kazimierz Sosnkowski zmarł w Kanadzie, w Arundel 11 października 1969 r., a pochowany został zgodnie ze swoją wolą bliżej Polski, w Paryżu.

MICHAŁ ZIELIŃSKI

Korzystałem z opracowania Zbigniewa Mierzwińskiego „Generałowie II RP”.

O TYM WARTO WIEDZIEĆ

UPRAWNIENIA – WYKAZ UPRAWNIEŃ,
UZYSKIWANIE UPRAWNIEŃ cz. 2UZYSKIWANIE UPRAWNIEŃ OSOBY
ŚWIADCZĄCEJ PRACĘ NA RZECZ
NIELEGALNYCH ORGANIZACJI
POLITYCZNYCH I ZWIĄZKÓW
ZAWODOWYCH LUB POZOSTAJĄCEJ
BEZ PRACY NA SKUTEK REPRESJI
POLITYCZNYCH

Decyzje o potwierdzeniu okresu świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r. oraz okresu niewykonywania pracy przed 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych wydaje Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na podstawie udokumentowanego wniosku osoby zainteresowanej oraz opinii właściwego stowarzyszenia osób poszkodowanych.

Wniosek należy złożyć w formie wypełnionego i podpisanego kwestionariusza.

Do wniosku należy dołączyć:

1. kserokopię dowodu osobistego,
2. dowody potwierdzające okoliczność świadczenia pracy po 1956 r. na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych lub niewykonywania pracy przed 4 czerwca 1989 r. na skutek represji politycznych (świadczenia pracy, umowy o pracę dokumentujące rozpoczęcie pracy, wpisy o zatrudnieniu w dowodzie osobistym (starego typu), legitymacji ubezpieczeniowej gdzie figurują te informacje a także zeznania świadków).
3. pełnomocnictwo (w przypadku osób działających przez pełnomocnika).

Uwaga: Strona, która nie ma miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej lub innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, jeżeli nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Rzeczypospolitej Polskiej i nie działa za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązana wskazać w Rzeczypospolitej Polskiej pełnomocnika do doręczeń, chyba że doręczenie następuje za pomocą środków komunikacji elektronicznej. W razie nie wskazania pełnomocnika do doręczeń przeznaczone dla tej strony pisma pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia.

Kwestionariusze:

1. Wniosek o wydanie decyzji o potwierdzeniu świadczenia pracy na rzecz organizacji politycznych i związków zawodowych, nielegalnych w rozumieniu przepisów obowiązujących do kwietnia 1989 r.;

2. Wniosek o wydanie decyzji potwierdzającej niewykonywanie pracy z przyczyn politycznych przed 4 czerwca 1989 r.;

Wniosek można złożyć osobiście w punkcie informacyjnym Urzędu albo nadesłać pocztą na adres Urzędu.

UZYSKIWANIE UPRAWNIEŃ DZIAŁACZA
OPOZYCJI ANTYKOMUNISTYCZNEJ
LUB OSOBY REPRESJONOWANEJ
Z POWODÓW POLITYCZNYCH

Status działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych potwierdza Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych na wniosek działacza opozycji antykomunistycznej, osoby represjonowanej z powodów politycznych, wdowy lub wdowca po działaczu opozycji antykomunistycznej lub osobie represjonowanej z powodów politycznych lub innego członka rodziny zmarłego działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych.

Wniosek należy złożyć w formie wypełnionego i podpisanego kwestionariusza.

Do wniosku należy dołączyć:

1. życiorys ze szczególnym uwzględnieniem działalności opozycyjnej lub podlegania represjom z przyczyn politycznych,
2. decyzję administracyjną Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w sprawie spełnienia warunków, o których mowa w art. 4 ustawy, albo dokument potwierdzający nadanie Krzyża Wolności i Solidarności,
3. dowody potwierdzające działalność opozycyjną lub okoliczność podlegania represjom z przyczyn politycznych (np. dokumenty, zaświadczenia właściwych instytucji, urzędów i archiwów, publikacje, pisemne oświadczenia świadków),
4. pełnomocnictwo (w przypadku osób działających przez pełnomocnika).

Uwaga: Strona, która nie ma miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej lub innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, jeżeli nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Rzeczypospolitej Polskiej i nie działa za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązana wskazać w Rzeczypospolitej Polskiej pełnomocnika do doręczeń, chyba że doręczenie następuje za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

W razie nie wskazania pełnomocnika do doręczeń przeznaczonych dla tej strony pisma pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia.

Wniosek można złożyć osobiście w punkcie informacyjnym Urzędu albo nadesłać pocztą na adres Urzędu.

INFORMACJE DLA WNIOSKODAWCÓW
ZAMIESZKAŁYCH ZA GRANICĄ

Osoby zamieszkałe za granicą, po spełnieniu warunków ustawowych, mogą uzyskać uprawnienia:

1. Kombatanta lub ofiary represji,
2. Wdowy lub wdowca po kombatancie lub ofierze represji,
3. Osoby deportowanej do pracy przymusowej,
4. Członka rodziny ofiar zbiorowych występów wolnościowych w latach 1956-1989,
5. Osoby świadczącej pracę na rzecz nielegalnych organizacji politycznych i związków zawodowych lub pozostającej bez pracy na skutek represji politycznych,
6. Działacza opozycji antykomunistycznej lub osoby represjonowanej z powodów politycznych;
7. Żołnierza-górnika.

Ważne informacje dla wnioskodawców zamieszkałych za granicą

Zgodnie z art. 40 § 4 i 5 ustawy kodeksu postępowania administracyjnego, strona, która nie ma miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej lub innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, jeżeli nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Rzeczypospolitej Polskiej i nie działa za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązana wskazać w Rzeczypospolitej Polskiej pełnomocnika do doręczeń, chyba że doręczenie następuje za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

W razie nie wskazania pełnomocnika do doręczeń przeznaczone dla tej strony pisma pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia.

Zgodnie z art. 5 ustawy z 7 października 1999 r. o języku polskim podmioty wykonujące zadania publiczne w Polsce – czyli także Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych – dokonują wszelkich czynności urzędowych w języku polskim. Zasada ta odnosi się również do oświadczeń woli, wniosków, podań oraz wszelkich pism składanych w Urzędzie przez wnioskodawców. Dlatego postępowania administracyjne są prowadzone wyłącznie w języku polskim, a strona ma obowiązek składania dokumentów albo wystawionych przez polskie instytucje, albo – gdy posługuje się dokumentem innym niż w języku polskim – złożenia również jego tłumaczenia na język polski.

Uprawnienia kombatanckie przysługują osobom, które są obywatelami polskimi lub były nimi w trakcie prowadzenia działalności kombatanckiej lub w czasie doznanych represji. W związku z powyższym, do wniosku o po-

Dokończenie na str. 16 ➔

JAN JÓZEF KASPRZYK POWOŁANY NA SZEFA URZĘDU

13 września 2017 r. z rąk minister Elżbiety Rafalskiej Jan Józef Kasprzyk odebrał nominację na szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. *Doświadczenie, jakie nabyłem przez półtora roku w Urzędzie, będzie niezwykle pomocne, ale też traktuję naszą pracę jako wyraz służby na rzecz weteranów. To są brylanty, o które każdy musi dbać i wobec których każdy z nas ma zaciągnięty dług nie do spłacenia* – powiedział podczas uroczystości wręczenia aktu powołania.

Jan Józef Kasprzyk jest absolwentem Wydziału Historycznego Uniwersytetu Warszawskiego i Wyższego Kursu Obronnego Akademii Obrony Narodowej. Przygotowuje pracę doktorską na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Jako historyk specjalizuje się w dziejach II Rzeczy-

pospolitej. Jest autorem wielu publikacji poświęconych najnowszej historii Polski. Od 1998 r. jest prezesem Związku Piłsudczyków oraz wiceprezesem Instytutu Józefa Piłsudskiego poświęconego Badaniu Najnowszej Historii Polski. Był dziennikarzem w Katolickim Radiu Warszawa, w radiu „Jutrzenka” i w „Przeglądzie Historyczno-Wojskowym”. Organizował uroczystości, wystawy, konferencje naukowe, koncerty i widowiska, ogólnopolskie konkursy literackie, plastyczne i recytatorskie poświęcone najważniejszym wydarzeniom historycznym XX w. W latach 1999-2014 był Komendantem Marszu Szlakiem I Kompanii Kadrowej, a w latach 2002-2008 Komendantem Głównym Związku Strzeleckiego „Strzelec” Organizacji Społeczno-Wychowawczej, organizatorem obozów sportowych, edukacyjnych i wypoczynkowych dla

młodzieży strzeleckiej, harcerskiej i szkolnej.

W latach 2006-2007 był doradcą i rzecznikiem prasowym Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. W 2008 r. był koordy-

natorem obchodów Roku Zbigniewa Herberta. Od 2009 r. pracował w Bibliotece Narodowej. W 2014 r. koordynował ogólnopolskie obchody Stulecia Legionowego Czynu Niepodległościowego. Jest radnym Dzielnicy Ochota Miasta Stołecznego Warszawy (od 2002 r.). Od 8 grudnia 2015 r. był zastępcą szefa Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. 1 lutego 2016 r. Prezes Rady Ministrów Beata Szydło powierzyła mu pełnienie obowiązków Szefa UdsKiOR. (a)

➔ *Dokończenie ze str. 15*

twierdzenie statusu kombatanta lub osoby represjonowanej składanego w Urzędzie należy dołączyć kserokopię polskiego paszportu lub dowodu osobistego. W przypadku osób, które nie posiadają obecnie obywatelstwa polskiego, ale posiadały je w czasie doznanych represji, należy przedłożyć kserokopię dokumentu poświadczającego posiadanie w przeszłości obywatelstwa polskiego. W przypadku, gdyby to był dokument wystawiony w innym języku niż polski, należy przedłożyć równocześnie jego tłumaczenie na język polski. Z kolei wdowy ubiegające się o przyznanie uprawnień po zmarłych mężach – kombatantach powinny przedłożyć dowód posiadania statusu emeryta lub rencisty w Polsce bądź w kraju Unii Europejskiej.

Świadczenie z tytułu deportacji do pracy przymusowej przysługuje osobom, które są obywatelami polskimi oraz były nimi w czasie doznanych represji. W związku z powyższym, do wniosku o przyznanie uprawnień do świadczenia pieniężnego składanego w Urzędzie należy dołączyć kserokopię polskiego paszportu lub dowodu osobistego oraz kserokopię dokumentu poświadczającego posiadanie obywatelstwa polskiego w chwili doznanych represji. W przypadku, gdyby to był dokument wystawiony w innym języku niż polski, należy przedłożyć równocześnie jego tłumaczenie na język polski.

UZYSKIWANIE UPRAWNIEŃ ŻOŁNIERZA ZASTĘPCZEJ SŁUŻBY WOJSKOWEJ

Kwestię uzyskania uprawnień przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojsko-

wej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (zwanym żołnierzami-górnikami) normuje ustawa z 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (tj. Dz.U. z 2014 r. poz. 1373).

Świadczenia pieniężne określone w niniejszej ustawie są przyznawane przez organy emerytalno-rentowe na podstawie zaświadczeń wystawianych przez wojskowych komendantów uzupełnień. Urząd do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych nie uczestniczy w prowadzonych przez te organy postępowaniach.

Szef Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych wydaje natomiast zaświadczenia o prawie do bezpłatnego zaopatrzenia w leki o kategorii dostępności „Rp” lub „Rpz” oraz środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego objęte decyzją o refundacji, dopuszczone do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych, którzy otrzymali jednorazowe odszkodowanie w związku z przymusowym zatrudnieniem w zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych bądź w odniesieniu do których orzeczone zostało inwalidztwo będące następstwem przymusowego zatrudnienia, w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach.

Wniosek o wydanie zaświadczenia należy złożyć w formie wypełnionego i podpisanego kwestionariusza.

Do wniosku należy dołączyć:

1. dokument potwierdzający uzyskanie jednorazowego odszkodowania w związku z przymusowym zatrudnieniem w zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych lub dokument potwierdzający orzeczenie inwalidztwa będącego następstwem przymusowego zatrudnienia w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych;
2. kserokopię dowodu osobistego;
3. pełnomocnictwo (w przypadku osób działających przez pełnomocnika).

Uwaga: Strona, która nie ma miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu albo siedziby w Rzeczypospolitej Polskiej lub innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, jeżeli nie ustanowiła pełnomocnika do prowadzenia sprawy zamieszkałego w Rzeczypospolitej Polskiej i nie działa za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej, jest obowiązana wskazać w Rzeczypospolitej Polskiej pełnomocnika do doręczeń, chyba że doręczenie następuje za pomocą środków komunikacji elektronicznej

W razie nie wskazania pełnomocnika do doręczeń przeznaczone dla tej strony pisma pozostawia się w aktach sprawy ze skutkiem doręczenia.

Wniosek można złożyć osobiście w punkcie informacyjnym Urzędu albo nadesłać pocztą na adres Urzędu.